

שו"ע יו"ד סי' רמ סע' ד - "איזהו כבוד, מאכילו ומשקהו, מלביש ומכסה, מכניס ומוציא. "ויתנו לו בסבר פנים יפות, שאפילו מאכילו בכל יום פטומות והראה לו פנים זועפות, נענש עליו. הגה: וכן להיפך, אם מטחין אביו ברחיים, וכוונתו לטובה כדי שינצל אביו מדבר קשה יותר מזה, ומדבר פיוסים על לב אביו ומראה לו שכוונתו לטובה עד שיתראה אביו לטחון ברחיים, נוהל עולם הבא (גמרא ורש"י פ"ק דקדושין וירושלמי). וישמשנו זשאר דברים שהשמש משמש לבו. באר הגולה שם יג. קס ע"ב: יד. תני אבימי בריה דרבי אבהו וכו' קס ע"א:

קידושין לא ע"א-ע"ב [עין יעקב יז]

[וע"ע ילקו"ש תורה רצ"ז מהדו' מוסה"ק שמות א, עמ' 462]

תני אבימי בריה דרבי אבהו :

יש מאכיל לאביו פסיוני

וטורדו מן העולם,

ויש מטחינו בריחים

ומביאו לחיי העולם הבא.

יש שהוא מאכיל את אביו פטומות,

ויורש גיהנם.

ויש שהוא כודנו [משעבדו] ברחיים,

ויורש גן עדן.

רש"י: פסיוני – עוף חסוד ושמן מין שליו שירד במדבר.

וטורדו מן העולם – שנענש עליו שמראה לו ארות עין על סעודתו.

ויש מטחינו בריחים – שהיא מלאכה קשה.

ומביאו לעוה"ב – שמכבדו דברו דברים טובים ונחומים והמלאכה מטייל עליו בלשון רכה מראה לו אורך השעה שאין יכולין להתפרנס אלא ביגיעה זו ובגמרת ירושלמי גרס מעשה בשניהם. מעשה באחד שהיה מאכיל לאביו פסיוני פעם אחת אמר לו אביו מאין כך כך אלה אמר לו סבא מה איכפת לך טחון ואכול כלומר לעוס ואכול הראהו שקשה לו. ושזב מעשה באחד שהיה טחון בריחים והיה לו אב זקן ושלא המלך בשביל אביו לבא לעבודת המלך אמר לו בנו אבא טחון ואני אלך תחתך לעבודת המלך שאין לה קצבה.

תוס': יש מאכיל לאביו פסיוני – פירוש עוף חסוד והיינו מין שליו שיש במדבר.

וטורדו מן העולם – פירוש שנענש עליו שמראה לו אר עין על סעודתו ויש מטחינו בריחים שהיא מלאכה קשה ומביאו לחיי העולם הבא שמכבדו דברים טובים ונחומים ובגמרת ירושלמי (פאה פ"א) גרסין מעשה בשניהם. מעשה באחד שהיה מאכיל לאביו פסיוני פעם אחת אמר לו אביו מאין כך כל אלה אמר לו סבא מאי איכפת לך עד דטחון ואכול כלומר לעוס ואכול כעין כלבים דמדשין ואוכלים, א"כ הראהו שקשה עליו. ושזב מעשה באחד שהיה טחון בריחים, ואב זקן היה לו ואתא ליווי לטוחנין פירוש מאות המלך בשביל אביו לבא לעבודת המלך. א"ל בנו טחון ואני אלך תחתך לעבודת המלך, שאין לה קצבה אם לבזיונך טוב כך ואם למלקי טוב לך.

ירושלמי פאה א, א
[וע"ע ירושלמי קידושין א, ז. פסיקתא רבתי כג (איש שלום קכב, ב). מדרש הגדול, שמות, עמ' תכו].

כיצד מאכיל את אביו פטומות ויורש גיהנם?

חד בר נש הוה מייכיל את אביו תרנגולין פטומין.

חד זמן- אמר ליה אבוי :

ברי, אילין מן לך?

אמר ליה : סבא סבא, אכול ואדיש [אכול ושתוק],

דכלבין אכלין ומדשין.

ונמצא מאכיל את אביו פטומין ויורש גיהנם!

כיצד כודנו [משעבדו] בריחים ויורש גן עדן?

חד בר נש איטחין בריחיא,

אתת צמות לטחונייא [פקודת המלך שהטוחנים פטורים].

אמר ליה : [הבן לאביו]

אבא, עול טחון תחתי.

אין מטת מבזייא [אם יבוא בזיון], טב לי אנא ולא את.

אין מטת מילקי [אם יבואו מלקות] טב לי אנא ולא את.

נמצא כודנו בריחיא ויורש גן עדן!

רבנן דאגדתא

שם	זוגות (1-5)	תנאים (1-5)	אמוראי א"י (1-5)	אמוראי בבל (1-7)
רבי אבהו			3 ■	
אבימי ברי דרבי אבהו			4 ■	

א - פסיוני

1. שמות טז, יג - וְיָהִי בְעָרְבֹתַי וְתַעֲלֶה הַשָּׁלוֹ וְתִכְסֶּה אֶת הַמִּתְחַנֶּה וּבִבְקָר הַיְתֵה שְׂכֵבֶת הַטֵּל סָבִיב לְמִתְחַנֶּה.
תרגום יונתן בן עוזיאל שם - והוה ברמשא וסליקו פיסיוני וחפו ית משריתא ובצפרא הות אנחות טלא מתקדשא מיתקנא הי כפתורין חזור חזור למשריתא.
2. תהילים קה, מ - שָׁאֵל וַיָּבֵא שָׁלוֹ וְלָחֵם שָׁמַיִם יִשְׁבְּעֵם.
תרגום שם - שְׁאֵילוּ בְּסָרָא וְאַיְתֵי פִסְיוֹנִין וְלַחְמָא דְשָׁמַיָא יִשְׁבְּעֵינוּ.
3. יומא דף עה ע"ב - אמר רב חנן בר רבא: ארבעה מיני סליו הן, ואלו הן: שיכלי, וקיבלי, ופסיוני, ושליו. מעליא דכולהו: שיכלי, גריעא דכולהו: שלי. והוי כציפורתא, ומותבנין לה בתנורא ותפח והוה מלי תנורא, ומסקינן ליה אתליסר ריפי, ואחרונה אינה נאכלת אלא על ידי תערובת.
4. שטיינזלץ קידושין שם - הפסיוני הוא כנראה העוף Phasianus colchicus, זהו עוף ממשפחת הפסיונים, הקרובה למשפחת התרנגולים. חז"ל מונים את הפסיוני כמין קרוב לשָׁלוֹ ולחוגלה. עיקר מקומם של הפסיונים הוא בארצות מזרח אסיה, אך עוד בתקופה קדומה הובאו לארצות רבות. עופות אלה כרגיל מצויים בשדות הסמוכים לחורשים שבהם הם יכולים למצוא מספוא. אורכו של זכר הפסיוני (מראשו עד קצה זנבו) כ־90 ס"מ, ונוצותיו מגוונות בצבעים שונים. עופות אלה ניצודים הרבה בגלל בשרם הטעים, וגם מגדלים אותם לאכילת בשרם ובשביל נויים. וע"ע ערוך השלם ח"ו, עמ' 374 - פסיון.

5. שו"ת מלמד להועיל ח"ב סימן טז [הופמן, דוד צבי בן משה, 1843-1921]

ט"ז.

נשאלתי ע"י טעלעגראף מהרב דק"ק באועל אם העופות שנקראו „פֶּאָזְאָנֶע” כל"א הם כשרים. ולפי שהוכרחתי להשיב ג"כ ע"י הטעלעגראף סמכתי על מה שבקהלתנו קהל עדת ישראל שוחטין אותן העופות לחתונות גדולות עפ"י הוראת מו"ר הגאון מו"ה עוריאל הילדעסהיימער וצ"ל זה שנים רבות כידוע לרבים מבני קהלתנו. וע"כ השבתי תיכף שפֶּאָזְאָנֶען מותרים. אמנם אח"כ ראיתי בספר המילים של החכם לעפי ערך פסיון שכתב כל"א וז"ל: בי"א רען רעציוֹאָרען העררשט הינזיכטליך רען פֶּאָזְאָנֶען איינע מיינונגס־פֶּערשיערענהייט, אָב ער גענעסען וועררען דאָרף אָרער ניכט, עכ"ל. ואף שאין להרהר אחר הוראת מו"ר וצ"ל, מ"מ יצאתי לחפש איפוא הם אותן הפוסקים שראה החכם לעפי שאוסרים הפֶּאָזְאָנֶען ולא מצאתי אף אחר מהם שכתב איסור בזה, ומה שמצאתי להיתר אכתוב פה לזכר:

הערוך ערך פסיון כתב שהפסיון שהוא חרנגום של שליו הוא מה שקורין בל' איטאליא פסאני (fagiano) וכתב ע"ו בעל מוסף הערוך שהוא בל' יוני ורומי מין עוף טהור וחשוב ועולה על שלחן מלכים. ובאמת ידוע שמלת fasianos בל"י וכן phasianus בל"ר הוא העוף הידוע שקורין פֶּאָזְאָן, ומי שחולק ע"ו שפ"י מלת פסיוני בש"ס ומדרשים ובחרגם אינו אותו עוף אלא עוף אחר הוא מתעקש. ואל תשיכני שהרי רש"י לועו פרר"ש והוא perdx שהוא רעבהוהן, אין זה היסא שהרי רש"י היה דר בצרפת ושם לא היה הפֶּאָזְאָן ידוע בימים הקדמונים (שמושב העוף הוה היה באסיא במדינת קֶאֶלְכִים אצל הגהר פֶּאָסִים ומשם נקרא על שמו). ועל כן לועו רש"י בשם עוף אחר ש"כ היה עולה על שלחן מלכים. וכל הראיות שכתבו קצת חכמים לסיוע לפ"י רש"י אח כולם ישא רוח, ונאמן עלינו בעל הערוך שהיה כפי כלשונות. והמלה פסיון בעצמה תעיד ערות נאמנה שהוא העוף פֶּאָסִינוס ולא אחר. והמלה פסיון בעצמה תעיד ערות נאמנה שהוא העוף היה לו שאותו הפסיון הוא עוף טהור, וא"כ לו יהא שפ"י פסיון בש"ס הוא כרש"י הלא בעל הערוך ובעל מוסף הערוך מעירין שֶהפֶּאָסִיאָן הוא עוף טהור, וכוראי היה לבני איטליא מסורת על זה. וכתוב בשו"ת רב"ר רוד לר"ד מילרלה סי' מ"ח שבאמשרם היו נושאים ונותנים על רבר אותן האזוים שמקצת חרטומיהן שחור, וכעורם מרברים נכנס החסיד מוהר"ר משה חיים לוצאטו והעיר עליהם שהם מאותם הנאכלים בערי איטאליאה דנקראים פֶּאָסִיאָנִי (fagiani) ושלא היה בהם חשש איסור ופקפוק ברבר עיי"ש, והנה ערותו של רסח"ל הוא קצת שלא ברקרוק כמו שהעיר על זה החכם שר"ל באנרותיו אנרת 414 צר 1022 כי הפֶּאָזְאָן אינו מין אחווא אלא מין חרנגול, וא"כ אותן האזוים אינם נקראים פֶּאָסִיאָנִי באיטליא. מ"מ נשמע מערותו של רסח"ל שגם לו היה ידוע שבארץ איטאליא אוכלים פֶּאָסִיאָן, וכן העיד בכירור החכם שר"ל באנרת הנ"ל שכתב להרב הגדול מהר"ר ישראל דייטש אב"ד רק"ק בייטהען בשנת חר"ו בכירור שבכל ערי איטאליא אוכלין הפֶּאָזְאָן. וידוע שהחכם הנ"ל היה מרקק מאד במלוחיו וערותו ערות ברורה. עוד מצאתי בספר תשובה מאהבה לרא"פ ח"ג סי' שכ"ח שכ' רלא מוכח מרש"י שפֶּאָזְאָן (שהוא פֶּאָזְאָן בל"א) הוא טום והוא טהור שמה שלועו רש"י על טום פֶּאָזְאָן יכול להיות שהוא ט"ס שנחחלף הו' בו' וצ"ל פֶּזֶן, והוא פֶּאָזְאָן שהוא טהור. משמע מזה שגם להרה"ג בעל תשובה מאהבה היה ידוע שהפֶּאָזְאָן הוא טהור. וע"כ הוראת מו"ר נכונה וברורה. וע"ן אנרת שר"ל הנ"ל באריכות. אך שמעתי שבארץ אונגארן יש קהלות שאין אוכלין פֶּאָזְאָן, וכמרומה שכן הוא במדינת עלוואס.

6. אגרות משה יו"ד ח"א סימן לד' [פיינשטיין, משה בן דוד, 1895-1896] :

במדינה ההיא ויהיו אנשים מדקדקים שלא יאמרו בדמיו שזה קשה להשיג והרי אנחנו רואין שהרב קארעלבאך שהיה רב בסמוך לשם ולא ידוע לו שאכלו אותו אף שהתשובה בס' מלמד להועיל נכתבה לתותנו אלמא דלא היה מצוי אף שם שיהיה לאכילה וא"כ ודאי לא ימצאו עדים שיכירו בטב"ע לומר שזהו העוף שאכלו בבערלין כקהלתו של הרב הילדעסהיימער וכעל המחבר מלמד להועיל. ובפרט שיש הרכה עופות הדומים לעוף זה שצריך לזה דקדוק גדול שאין לסמוך על סתם אנשים ולא נחשב זה מסורת ואין לשוחטם. ואף אם היתה מסורת טובה היה מהראוי שלא להתירם שלא יטעו כעופות הדומים להם כדמשמע שם שהוא מנהג טוב. ידיד.

משה פיינשטיין

מעיד בשם רבו הרב הילדעסהיימער להתיר אבל כתב שיש קהלות שאין אוכלין אותו ולכן אף שביש מסורת באיזה מקום יכולין לסמוך גם במקום שאין להם מסורת על המסורת שבמקום שאוכלין כדאיתא בש"ך יו"ד סי' פ"ב ס"ק י"א אם אין להם מנהג לאסור אף כשיודעין מהמסורת עיי"ש וגם מהט"ו משמע כן וכן טובר גם הגר"א עיי"ש ועל המקומות שלא אכלו אותן אולי אין לחוש להם משום דאולי יש אצלם עופות טמאין הדומין לזה והנהיגו איסור מחמת זה שאין מחוייבין לנהוג כמותן, מ"מ הא על השם לבד ודאי אין לסמוך דאולי יש דומין לו שנקראו ג"כ בשם זה וגם יש שינוי בהשמות בין המדינות אלא צריך דוקא שהמעידים יראו ויכירו בטביעות עין שעוף זה הוא שאוכלין אותו

סימן לד' **ברבר עופות פֶּאָזְאָנֶע אם מותרין לשחטומ**

מע"כ ידידי הרה"ג ר' אפרים גרינבלאט שליט"א.

בדבר עופות הנקראים פֶּאָזְאָנֶע אשר בס' מלמד להועיל כתוב להתיר דברתי עם הגר"א הענקין שליט"א ולא ידוע עוף זה במדינה זו ולכן אין לשחוט עליהם כי אין לנו מסורת עליהם. ודברתי עם הר"ר נפתלי קארעלבאך שהיה רב באשכנז ושאלתיו אם זוכר הוא מקהלתו באשכנז בזה ואמר שלא ידוע לו זה שהיו אוכלין אבל בס' מלמד להועיל

וע"ע לוינגר, מזון כשר מן החי ח"א פ"ב.

ב - וטורדו מן העולם, מי טורד את מי?

חידושים קדמונים לרבינו אליעזר אשכנזי על קידושין דף לא ע"א - וטורדו מן העולם פירש רש"י שנענש עליו וכו'. ר"ל שנראה שהאב טורד הבן מן העולם והאב אין לו כוונה לטרדו אלא ר"ל שנענש הבן על האב לפי שמראה לאביו צרות עין.

תוס' ר"י הזקן דף לא ע"א - פסיוני - פונדי"ש בלע"ז. [וטורדו] - שאומר לו בבזוי. **ויש מטחינו ברחיים ומביאו** - שאומר לו בלשון רכה:

חגיגה דף ט ע"ב - אבל הבא על אשת איש ואסרה לבעלה — נטרד מן העולם והלך לו.

רש"י פס': נטרד מן העולם - אין לו עוד תקוה לפי שפנה לזכר שאין לו רפואה: [וע"ע קאהוט, ערוך השלם ח"ד עמ' 75 - טרד].

עיני יצחק על העין יעקב (רפאפורט) קידושין שם - יש מאכיל לאביו פסיוני וטורדו מן העולם וכו'. נראה דהא בהא שייכא, שע"י שרוצה לקיים המצוה מן המובחר לאכילו פסיוני תכבד עליו הדבר עד שהוא בא מתוך צערו לחרפו ולבזותו. ויותר טוב שלא לפזר ע"ז כ"כ כדי שלא יבוא לבזות את אביו.

וע"ע יפה מראה ירושלמי פאה פ"א ה"ז מה שביאר בזה.

דעת תורה ויקרא עמ' קפז - אותו מעשה כיבוד אב לשניהם, ואדרבה אחד גם כיבדו במעשה יותר קשה ופחות מהשני. והנה אחד נוחל על אותו המעשה עוה"ב, והשני נטרד מן העולם. מרחק כה רב מן הקצה אל הקצה ועל אותו ענין אחד. אלא שאופניי פעולת המעשה היו שונים, וזה גרם לחילוק כה גדול בשכרם של המעשה.

ג - היחס בין הכיבוד לזלזול

פירוש הספורנו ויקרא יט, ג - איש אמו ואביו תיראו - להורות שלא יהיה הכבוד בהם על אופן שיהיה לבו גס בהם, אף על פי שיכבדם במאכל ובמשתה ובמלבוש, כמו שהזכירו ז"ל באמרם: יש מאכיל לאביו פסיוני וטורדו מן העולם (קדושין ל"א). אבל יהיה כבודו להם כמכבד נוראים אצלו למעלתם עליו.

בית הבחירה למאירי קידושין שם - וכן חייב לכבדם הרבה בדברים ולא עוד אלא שאם עשה להם כל מיני כבוד שבעולם והיה מקלה אותם בדברים יצא שכרו בהפסדו וקפחו וכל המכבד בדברים ולא כבד במעשה אלא מעט מצד מיעוט היכולת או אף שהטריחו במלאכה דרך כבוד ותועלת שכרן כפול לו דרך צחות אמרו יש מאכיל לאביו פסיוני וטורדו מן העולם ויש מטחינו ברחיים ומביאו לחיי העולם הבא ופירשו ענין זה בתלמוד המערב שמעשה היה באחד שהיה דרכו לצוד והיה מביא תמיד פסיונין ושאר מיני עופות ומאכיל לאביו וכשהיה אביו שואלו בני אלו מנין לך היה מקלהו בדברים ואומר לו סבא אכול ודוש כלביא אכלין ומודשין והרי זה מאכיל לאביו פסיוני וטורדו מן העולם וכן פירשו באחד שהיה אמנות שלו טחינת ריחים ונזדמן שהזעיק המלך את חייליו וקראו לאביו של זה הטוחן לילך ומצד שראה הבן טורח הדרך חמל עליו ואמר לו אבא היה אתה במקומי לטחון ולזון את עצמך ואנשי ביתי ואני אלך במקומך לצבא ושמח הזקן על שהצילו מטורח הדרך ועשה כדבריו והרי זה מטחינו ברחיים ומקיים מצות כבוד אב ונמצא מטחינו ומביאו לחיי העולם הבא.

עלי תמר ירושלמי פאה פ"א ה"א - יש שהוא מאכיל את אביו פטומות ויורש גהנום. ואפילו סבב צער לאביו ע"י גרמא אף שהתכוון לטוב הר"ז איסור כמו שאמר יהודה ליוסף והיה כראותו כי אין הנער ומת והורידו עבדיך את שיבת עבדך אבינו ביגון שאולה אף שמוכרחים היו לשבור אוכל במצרים והלכו אפילו ברשותו של יעקב כמ"ש בפרשת מקץ ומשמע שנוסף על כיבוד אב צריך זהירות יתירה לא לגרום להוריד את שיבתו של אביו ואמו ביגון בפטירתם.

חד זמן אמר לו אבוי ברי מן לך א"ל סבא אכול ואדיש דכלבייא אכלין ומדשין. במדרש עשרת הדברות דבור חמישי מובא מעשה זה בנוסח דלהלן מעשה ביהודי אחד שבכל יום ויום היה מביא לו בנו שני יונים והיה מאכילו ומשקהו יום אחד אמר לו בני מאין לך כל זאת שבכל יום ויום אתה מאכילני שני תורים, ענה לו בנו "כלבא רע עינא" אכול מה שהבאתי לך ומה יש לך לשאול מהיכן הוא לי עכ"ל. ומהמפורש כאן יש ללמוד על הסתום בירושלמי שזוהי הסיבה שהשאלה של האב העלה עשן באפו של בנו הסורר שחשד באביו בדבר שאין בו, שהרי כבר העידו חכמים בכל

אדם מתקנא חוץ מבנו. ומי יודע אם רכש הבן הזה ממונו בהיתר, ולפיכך שאלתו התמימה של אביו ברי מאין לך הרגיו ממונחתו ופגע באופן כה נורא בכבוד אביו התמים והנאמן.

ביאור הגר"א, שו"ע חו"מ סימן יד ס"ק יט - (ליקוט) אב כו'. דאפי' י"ל תביעה על אחר צריך לילך בעדו שלא יתבזה לעמוד בב"ד ריב"ש שם. עתוס' דקדושין ל"א א' סד"ה וטורדו כו' (ע"כ):

באר אליהו, לראי"ה קוק, חושן משפט ח"א הלכות דיינים יד, א (עמ' קלח ס"ק יט) - כי עיקר כיבוד אב הוא תלוי בשמירת כבודו והצלתו מצער ובזיון, יותר ממה שהוא תלוי בעצם הנאה שמהנה את אביו, במאכל ומשתה, ומשו"ה אמרינן בקידושין ל"א תני אבימי בריה דר' אבהו, יש מאכיל לאביו פסיוני וטורדו מן העולם ויש מטחינו בריחים ומביאו לחיי העוה"ב, וכתבו ע"ז בתוס' שם ד"ה וטורדו מן העולם, ובגמרת ירושלמי (פאה פ"א) מעשה בשניהם, מעשה באחד שהיה מאכיל לאביו פסיוני, פעם אחת אמר לו אביו מאין לך כל אלה, א"ל סבא מאי איכפת לך טחון ואכול, כלומר לעוס ואכול כעין כלבים דמדשין ואוכלין, ושוב מעשה באחד שהיה טחון בריחים ואב זקן היה לו, ואתא ציווי לטוחנין, פירוש מצות המלך בשביל אביו לבא לעבודת המלך, א"ל בנו טחון ואני אלך תחתיד, לעבודת המלך שאין לה קצבה, אם לבזיון טב לך, אם למילקי טב לך, ע"כ. הרי שראוי הוא לבן לקבל עליו בזיון במקום אביו. ומשמע לרבינו דדינא הוא, שאע"פ שלענין ממון קיי"ל משל אב ולא משל בן, אבל לענין טרחא ובזיון זהו כל עיקר מצות כיבוד אב, ע"כ מחוייב הבן ללכת במקום אביו לדין, וק"ו שמחוייב ללכת אצל אביו בדין דידיה.

וע"ע מובשוביץ, שדה אליהו קידושין עמוד קכז.

מנורת המאור¹, פרק ט - וצריך הבן שיהיה תמיד שמח בהוצאה שמוציא על אביו, ואל יקוף בה, ויראה תמיד שרצונו להוציא על אביו יותר מדאי, ובוזה שכרו הרבה. כדגרסי' בפרק קמא דמי קדושין תאני אבימי בריה דר' אבהו, יש מאכיל לאביו פסיוני, פי' שלו, וטורדו מן העולם, ויש טוחנו בריחים ומביאו לחיי העולם הבא.

כיצד, כגון שהיה האב זקן, והיה מתאוה לאכול מיד בבקר, כדרך שהזקנים מתאווים מפני חלישות כחן, והיה מבקש מן הבן להאכילו, והבן אומר לו, עדין לא זרחה השמש, כל כך השכמת לאכול. אע"פ שמאכילו במעדנים, הואיל והוא גוער בו ובזוהו, ואינו חומל על זקנותו, הרי הוא מפסיד שכרו ונטרד מן העולם.

או כגון שיאמר האב, בני, כמה הוצאות בזה המלבוש או בזה המאכל שקנית בשבילי. ואומר לו הבן, מה אתה חושש, אני קניתי אותו ואני פרעתי המעות, מה לך לשאול. או שיאמר לו שקנהו ביוקר, ולא קנהו אלא בזול, כדי שיראה לו שהוציא בשבילו יותר מדאי. או כגון שיחשוב בלבו ויאמר, מתי ימות זקן זה, ואסתלק מהוצאה זו שאני מוציא בשבילו.

או כגון שידבר הזקן, וילעג הבן על דבריו, וישחק, ויאמר לאחרים שאביו אומר דברים שאין בהם טעם וכבר נתבלבלה דעתו בזקנותו. וכל המתנהג עם אביו או עם אמו בדברים אלו, או כיוצא בהם, אע"פ שמאכילן ומשקן כל מעדני עולם, ומלבישן שש ומשי ורקמה, נטרד מן העולם הבא.

כיצד טוחנו בריחים ומנחילו העולם הבא. כגון שהיה הבן עני, והיה נשכר לטחון או לחפור, וכיוצא בזה, ואומר לאביו, עשה במקומי ואלך לעשות חפציד, או לתקן מאכל לכבודך. וכשיראה לאביו טחון או חופר, יכמרו עליו רחמיו ויבכה, ויאמר, אוי לי, אבי, שאני רואה אותך טורח ואין ידי משגת לעשות שום דבר לכבודך עד שאטריחך במקומי. ויאמר לו, מחול לי, אבי, השם יודע שאלו היה בידי יכולת לא הייתי מטריחך והייתי מאכילך מעדנים ומלבישך שנים.

וזה, וכיוצא בו, הוא מפליג בכבוד אביו ואמו. אע"פ שהוא מטריחו, הואיל ואין ביזו יכולת לעשות יותר, אנוס הוא, ורחמנא פטריה ומביאו לחיי העולם הבא. ועשו הרשע, אע"פ שהיה עושה כל עבירות שבעולם, בזכות שכיבד את אביו, והיה יוצא וצד ציד ומאכילו ומשקהו, נחל העולם הזה. כדגרסי' בב"ר היה עשו אומר, אומצא טבא לפומיה דאבא, כסא טבא לפומיה דאבא.

¹ "מנורת המאור" הוא חיבור על תרי"ג מצוות שחיבר רבי ישראל אלנאקוה במאה ה-14 בטולדו, ספרד.